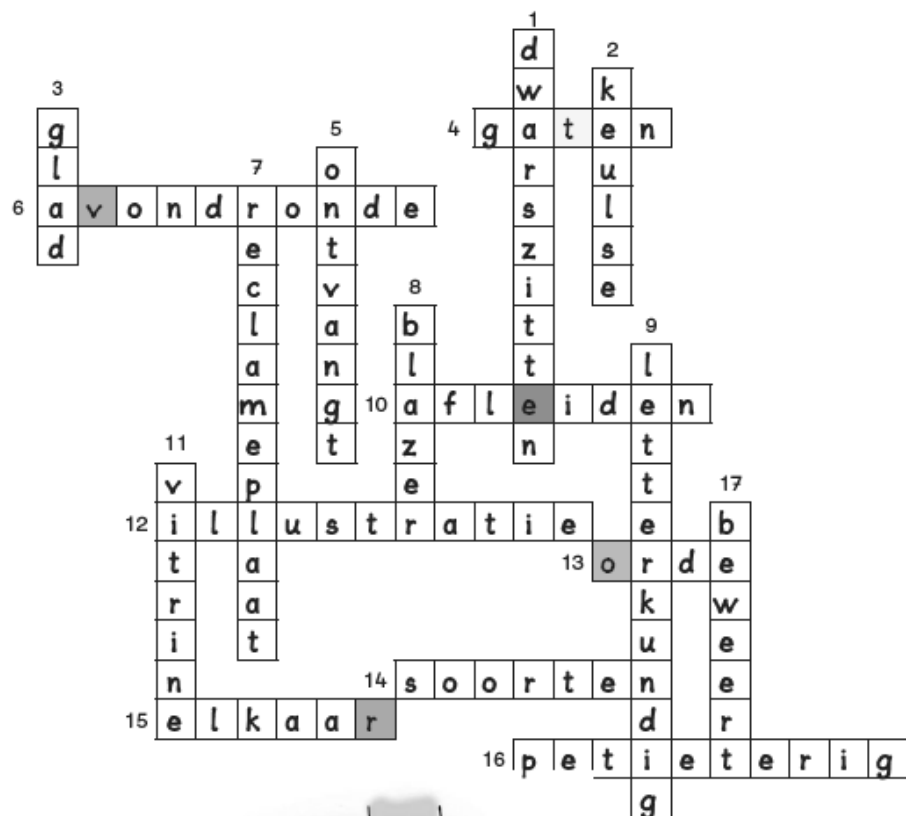

C 11 Expositie over kabouters

Kruiswoordraadsel

t o v e r

Horizontaal

- 4 *Niemand had die mannetjes in de ...*
Niemand merkte dat ze bestonden.
gaten
- 6 *Hij vergat zijn ... te doen.*
's Avonds moest hij controleren of alles in orde was.
avondronde
- 10 *Je kunt het ... uit het theeserviesje.*
Je kunt het opmaken.
Concluderen.
afleiden
- 12 *De mooiste ... uit Nachtverhaal.*
Tekening.
illustratie
- 13 *Hij keek of alles in ... was.*
Ging alles wel goed?
orde
- 14 *In alle ... en maten.*
Allerlei verschillende.
soorten
- 15 *Die moesten bij ... gerekend worden.*
Die horen bij elkaar.
elkaar
- 16 *Sommige kabouters zijn erg ...*
Heel erg klein.
petieterig

Verticaal

- 1 *Die mannetjes konden je behoorlijk ...*
Tegenwerken. Zorgen dat het mis gaat.
dwarszitten
- 2 *Hij past in de ... pot.*
Uit Keulen.
keulse
- 3 *Wiplala is ... geschoren.*
Hij heeft geen baard.
glad
- 5 *De huiskabouter ... een fee.*
Zij komt bij hem op bezoek.
ontvangt
- 7 *Er hangt een ouderwetse ...*
Met zo'n poster maakt men reclame.
reclameplaat
- 8 *Wiplala draagt een ...*
Een jasje.
blazer
- 9 *Het ... Museum.*
Een museum waar exposities worden gehouden over literatuur. Over gedichten en verhalen die als kunst zijn bedoeld.
letterkundig
- 11 *In een ... liggen tekeningen van Wiplala.*
Een glazen kast voor het tentoonstellen van artikelen.
vitrine
- 17 *Vijftien centimeter, ... de tekenaar.*
Zegt. beweert

C 11 Expositie over kabouters

A Maak de tekst heel.

geen	stippen	Kinderen	kabouterhuisje
krukjes	kabouters	tentoonstelling	in
spelen	sjouwen		

Op de kabouter **1 tentoonstelling** staat ook een **2 kabouterhuisje**. Een hutje met **3 krukjes** (rood met witte **4 stippen**) en een lampje. **5 Kinderen** kunnen er in kruipen en **6 spelen**, of gaan zitten lezen. Wie daar **7 geen** zin **8 in** heeft, kan altijd nog wat **9 sjouwen** met de tuin **10 kabouters** die er ook staan.

B Wie of wat wordt er bedoeld?

- 1 de kabouters
- 2 in verhalen
- 3 in het Letterkundig Museum in Den Haag
- 4 kabouters zitten verstopt in de letters van boeken
- 5 Nachtverhaal
- 6 het oude poppenhuis
- 7 de zorgzame huiskabouter
- 8 de tekenaar Rien Poortvliet
- 9 Piggelmee
- 10 het Piggelmee theeserviesje

C Zet de zinnen in de juiste volgorde.

- 3** a De stiefmoeder stuurde Sneeuwwitje het bos in.
- 4** b *Sneeuwwitje woont bij de zeven dwergen.*
- 2** c *Sneeuwwitjes stiefmoeder was jaloers op haar.*
- 6** d In een vitrine liggen tekeningen van Wiplala.
- 1** e Niemand had in de gaten dat je de kleine mannetjes bij elkaar moest rekenen.
- 5** f Zo kwamen de kabouters op de wereld.

D Kies het beste antwoord / de beste opmerking.

1 *Bestaan kabouters?* (r. 19)

- a Natuurlijk niet.
 b Vroeger wel.
 c Soms wel, soms niet.
 d Wel in boeken.

2 *Hij heeft kort borstelhaar.* (r. 37)

- a Hij gaat regelmatig naar de kapper.
 b Annie M.G.Schmidt had geen verstand van kabouters.
 c Dat is Wiplala.
 d Hij is een moderne kabouter.

C 11 Expositie over kabouters

E Beantwoord de vragen.

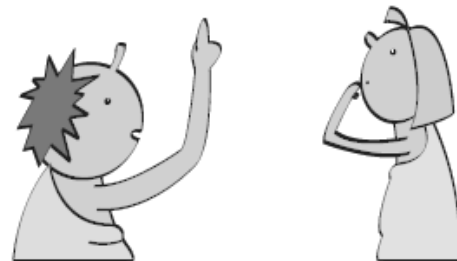
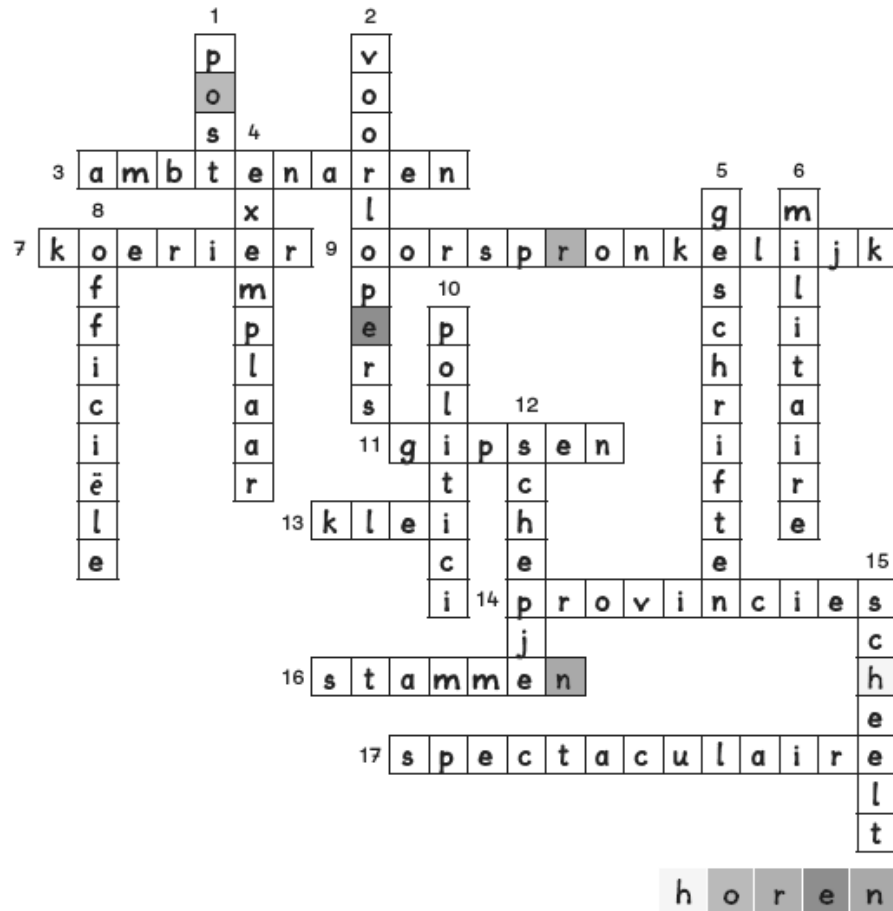
- 1 Gelukkig maar dat Sneeuwwitje bijna werd vermoord. **Anders hadden wij de kabouters nooit gekend.** (r. 6)
- 2 **Ongeveer honderdvijftig jaar** geleden kregen we in de gaten dat er kabouters bestonden. (r. 7)
- 3 De kleine mannetjes waren niet altijd even vriendelijk want **af en toe kwamen ze de mensen en de dieren verschrikkelijk dwarszitten.** (r. 9, 10)
- 4 We kennen **de elfjes, de feeën, de heksen, de tovenaars en de kabouters.** (r. 16)
- 5 De huiskabouter vergeet steeds zijn avondronde te doen omdat **de fee hem heel erge, heel mooie verhalen vertelt.** (r. 27,28)
- 6 Je weet dat niet alle kabouters een rode puntmuts dragen en dat ze niet allemaal een witte baard hebben omdat **Wiplala gladgeschoren is en een blazer en een gebreide das draagt.** (r. 37, 38)
- 7 Met de zin 'Kabouters zitten verstopt in de letters van boeken.' wordt bedoeld dat **ze in veel verhalen voorkomen.**
- 8 Het schrijven van een verhaal is niet zo makkelijk. **Paul Biegel krast veel door.** (r. 33)
- 9 Piggelmee is een **koffiekabouter.** (r. 47) Waarom staat er op de ouderwetse reclameplaat een **theedrinkende mevrouw?** (r. 49)
- 10 Als je het theeserviesje bekijkt, kom je te weten dat **Piggelmee en zijn vrouw grote kabouters zijn of dat Piggelmee wel één meter hoog is.** (r. 50)

C 12 Het laatste nieuws

Kruiswoordraadsel

Horizontaal

- 3 ... in de provincies konden niet iedere dag naar Rome komen.
Mensen die in dienst zijn van de overheid. **ambtenaren**
- 7 De ... kon zijn vermoeide paard inwisselen.
Iemand die snel berichten overbrengt. **koerier**
- 9 Papyrus stamt ... uit Egypte.
Daar is het uitgevonden. **oorspronkelijk**
- 11 De Romeinen hingen ... borden op.
Van gips gemaakt. Een wit poeder dat hard wordt als je het met water mengt. **gipsen**
- 13 De mensen gebruikten ... tabletten.
Gedroogde modder met rechthoekige vorm. **klei**
- 14 Ambtenaren uit de ...
Gebieden binnen een staat met een eigen bestuur. **provincies**
- 16 De oudste geschriften ... uit 3500 voor Christus.
Ze komen uit die tijd. **stammen**
- 17 ... verhalen.
Opzienbarend, sensationeel. **spectaculaire**

Verticaal

- 1 De Romeinen gebruikten ... duiven. Duiven die zijn afgericht om berichten over te brengen. **post**
- 2 Papyrus en perkament zijn twee ... van papier.
Die gingen vooraf aan papier. **voorlopers**
- 4 Er is niet één ... bewaard gebleven. Afzonderlijk ding van een soort waarvan er meer zijn. **exemplaar**
- 5 De oudste ... Geschreven of gedrukte teksten. **geschriften**
- 6 ... veroveringen. Met het leger te maken hebbend. **militaire**
- 8 Ze schreven niet alleen ... mededelingen over.
Mededelingen die door de overheid waren goedgekeurd. **officiële**
- 10 Ze konden lezen wat de ... hadden besloten.
De mensen in de politiek. **politici**
- 12 Iedereen deed er een ... bovenop. Iedereen verzon er nog iets bij. **schepje**
- 15 Dat ... aardig wat fouten.
Zo worden er veel minder fouten gemaakt. **scheelt**

C 12 Het laatste nieuws

A Maak de tekst heel.

wetten	macht	papier	handgeschreven
Romeinen	eeuw	rijk	dom
bedoeld	hoogte	beter	

Ook de Chinezen hadden een groot **1 rijk**, te vergelijken met dat van de **2 Romeinen**. In de tweede **3 eeuw** na Christus vonden zij het **4 papier** uit. De Chinezen gebruikten **5 handgeschreven** nieuwsbrieven om ambtenaren over het hele land op de **6 hoogte** te houden van nieuwe **7 wetten** en benoemingen. Anders dan bij de Romeinen waren deze nieuwsbrieven nauwelijks **8 bedoeld** voor het gewone volk. Chinezen vonden het **9 beter** om hun onderdanen **10 dom** te houden, dan konden ze **11 macht** over hen uitoefenen.

B Wie of wat wordt er bedoeld?

- iets spannends
- journalisten
- anderen
- geschriften
- kleitabletten
- papyrus en perkament
- een koerier
- door gipsen borden op te hangen
- ambtenaren in de provincies konden niet iedere dag naar Rome komen om het nieuws te lezen.
- Cicero

C Zet de zinnen in de juiste volgorde.

- 4** a De koerier kon zijn vermoeide dier inwisselen.
- 5** b Daardoor kregen de Romeinen in de provincies het nieuws betrekkelijk snel te horen.
- 2** c De Grieken hangen houten borden met het laatste nieuws op.
- 3** d De Romeinen legden goede wegen aan.
- 1** e Het schrift wordt uitgevonden.
- 6** f Je kunt naar het journaal kijken.

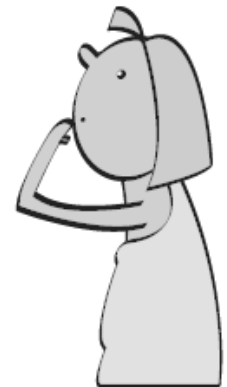
D Kies het beste antwoord / de beste opmerking.

1 *De Grieken schreven het nieuws op. (r. 33)*

- a In het Griekse alfabet.
- b Op houten borden.
- c Niet iedereen kon lezen.
- d Maar niet elke dag.

2 *Het Romeinse Rijk viel in 476 na Christus uiteen. (r. 77)*

- a Dat kon je in de krant lezen.
- b Hun vijanden behaalden de overwinning.
- c Dat was voorlopig het einde van een nieuws netwerk.
- d Om precies te zijn: op 11 november 476.

C 12 Het laatste nieuws

E Beantwoord de vragen.

- 1 Mensen overdrijven vaak als ze een verhaal vertellen omdat **het verhaal dan spannender wordt.** (r. 3)
- 2 De geleerden zijn het er niet over eens **welke geschriften de oudste zijn.** (r. 21, 22)
- 3 De Grieken hingen de houten borden met het laatste nieuws **op plaatsen waar veel mensen kwamen.** (r. 34, 35)
- 4 De Romeinen werden door middel van gipsen borden op de hoogte gehouden van: - **verslagen van vergaderingen.** (r. 52)
- **militaire overwinningen.** (r. 54, 55)
- 5 De Romeinen hadden een diurnarius nodig **om de 'Acta Diurna' over te schrijven.** (r. 62-65) *of Om de ambtenaar in de provincie van nieuws te voorzien.*
- 6 Cicero beschouwde **berichten over inbraken, geboorten, sterfgevallen en huwelijken** als kwebbelpraatjes. (r. 74)
- 7 Tegenwoordig klopt het nieuws ook niet altijd. Omdat journalisten onmogelijk overal aanwezig kunnen zijn, **moeten ze het nieuws vaak horen van anderen. Het kan best zijn dat die mensen een beetje overdrijven.** (r. 11-14)
- 8 Kleitabletten waren niet handig om het nieuws door te geven omdat:
  - **tegen de tijd dat de klei was opgedroogd had iedereen het nieuws al op een andere manier gehoord.** (r. 29, 30)
  - **de klei tabletten waren te zwaar om snel te vervoeren.** (r. 31, 32)

- 9 De Romeinen zorgden ervoor dat het nieuws snel verspreid werd over hun uitgestrekte rijk:
  - **door speciale boodschappers in dienst te nemen.** (r. 45)
  - **ze zorgden voor goede wegen.** (r. 46)
  - **de boodschapper kon op vaste afstanden zijn vermoeide paard inwisselen voor een uitgerust dier.** (r. 46-48)
  - **ze gebruikten ook wel postduiven.** (r. 49)
- 10 Ook al is er niet één exemplaar bewaard gebleven van een 'Acta Diurna' zijn we er toch wel iets over te weten gekomen omdat **beroemde schrijvers uit die tijd er in hun brieven over schreven.** (r. 70-72) Die brieven zijn wél bewaard gebleven.

